

Arlis/Norden vuosikokous ja seminaari

 [Art Libraries Society Norden](#)

Kööpenhamina 30.5.–1.6.2002

Matkaraportti

Kööpenhaminassa vietetyt kolme päivää olivat täynnä ohjelmaa ja kuten näissä kokouksissa on tapana – liiankin kanssa. Torstaina oli vuosikokous, juhlapuhe ja tutustuminen [Tanskan taideteollisuusmuseoon](#) kirjastoineen. Perjantai oli seminaaripäivä. Sen lisäksi tutustuimme [kuninkaalliseen kirjastoon](#) ja [Ny Carlsberg glyptoteekkiin](#). Juhlaillallinen nautittiin Carlsbergin suvun upeassa huvilassa ennennäkemättömän olutvalikoiman keskellä. Lauantaina teimme ekskursion Kristianiaan ja päivän päätteeksi [taideakatemian kirjasto](#) järjesti jäähyväistilaisuuden tiloissaan Charlottenborgissa. Kokoukseen osallistui lähes 100 henkeä, joista suomalaisia oli kymmenen.

Vuosikokous yllätyksetön

Vuosikokous pidettiin [Statens Museum for Kunstissa](#), ja se sujui suuremmilla yllätyksillä. Hallituksen Suomen edustajat pysyivät samoina eli varsinainen jäsen on **Kari Vähäpassi** (entinen Pohjoismaisen taidekeskuksen kirjastonhoitaja, nykyinen free lance –kääntäjä) ja varajäsen **Eila Rämö** (TAIKin informaattikko). Vaalitoimikunnan Suomen edustajana jatkaa **Irmeli Isomäki** (Valtion taidemuseo kirjastonhoitaja). Hallituksen puheenjohtaja vaihtui: Norjan **Turid Aakhusin** tilalle valittiin ruotsalainen **Elisabeth Kilén**. Vuoden 2003 vuosikokous pidetään Islannissa pohjoisrannikon Akureyrissä.

"United we stand..."

Juhlaesitelmän piti Sussexin yliopistonkirjaston johtaja **Deborah Shorley**, joka toimi Arliksen Ison Britannian ja Irlannin osaston puheenjohtajana vuosina 1998-2002. Esitelmän otsikko oli ”United we stand ... divided we fail: the togetherness of art libraries”. Shorley korosti puheessaan taidekirjastojen yhteistyön välttämättömyyttä laajassa mitassa ottaen huomioon niin historiallisen, maantieteellisen, poliittisen, teknologisen kuin ammatillisen kontekstin. Nykyinen informaatioteknologia tekee resurssien jakamisen helpommaksi kuin koskaan aiemmin. Esimerkkeinä yhteistyöstä hän nosti esille alkuvaiheessa olevan kansainvälisen kuvaprojektin Imageline, skotlantilaisen museoesineisiin liittyvän SCRAN-projektin ja pienimuotoisen resurssien hakumallin ADBIBin. Hän mainitsi, että Englannissa kirjastot ovat nykyisin viimeisellä sijalla kulttuurilaitoksille suunnatussa julkisten varojen jaossa.

Puheen jälkeen oli tilaisuus tutustua joko omin päin museon kokoelmiin tai opastettuna kirjaston kokoelmiin. Statens Museum for Kunstissa työskentelevä suomalaissyntyinen kirjastonhoitaja **Kaarina Liljanto** luotsasi minua ja **Emmi**

Martinia (Helsingin kaup.kirjasto) läpi kirjaston kokoelmien. Saimme tutustua laajoihin varasto- ja muihin suljettuihin tiloihin sekä henkilökunnan työpisteisiin. Kirjasto on perustettu jo ennen museota, vuonna 1837. Kokoelman volyymi on noin 100 000 nidettä, ja 330 aikakauslehtinimekettä. Vuotuinen hankinta on noin 1300 teosta. Kirjasto on visuaalisten taiteiden erikoiskirjasto, ja sen ensisijainen tehtävä on palvella omia tutkijoita ym. henkilökuntaa.

Päivän päätteeksi tutustuimme Danske kunstindustrimuseettiin ja sen kirjastoon. Taideteollisuusmuseo on vuodesta 1926 lähtien sijainnut 1700-luvun puolivälissä rakennetussa rokokoo-tyylisessä rakennuksessa. Kirjasto on alansa tutkimuskirjasto, volyymiltaan noin 100 000 nidettä. Se on avoinna tutkijoille, opiskelijoille, alan ammattilaisille ja myös suurelle yleisölle.

Koska olin jo aiemmalla käynnillä perehtynyt museoon ja kirjastoon, katselin nyt lähinnä kirjaston tiloja. Kiinnitin huomiota lukusalin vanhanaikaiseen kodikkuuteen: sen suuria puisia työpöytiä valaisivat valkoisilla vekatuilla paperivarjostimilla varustetut lamput. Panin myös merkille yläkerran erityisen matalan varastotilan, korkeus lienee ollut alle kaksi metriä. Kirjaston tilat olivat selvästi ahtaat, koska kaikenlaiset hyllyt ja kaapit suorastaan notkuivat kirjojen painosta.

Seminaari aihe: Taidekirjasto ja sen emo-organisaatio

Seminaaripäivä järjestettiin Kunstakademiets arkitektskolen tiloissa Holmenilla. Päivän pohdinnan aiheena oli taidekirjasto ja sen emo-organisaatio. Osallistujat jakaantuivat viiteen workshopiin kolmen aiheen puitteissa, jotka olivat: taidekirjasto oppilaitoksen yhteydessä, taidekirjasto museossa ja taidekirjasto yleisessä kirjastossa. Osallistuimme Reijo Sarmajan kanssa ensiksi mainittuun workshopiin, jonka alustuksen piti informaattikko Eila Rämö TAIKista.

Eila Rämö kertoi kokemuksistaan taideteollisen korkeakoulun ja sen kirjaston välisestä kanssakäymisestä. Opiskelu on muuttunut entistä tutkimuskeskeisemmäksi. Enää ei riitä, että kirjaston käyttäjälle opetetaan kuinka kirjastoa käytetään vaan nyt on opetettava tiedonhakua ja informaatiolukutaitoa, mistä kaavaillaankin TAIKissa kaikille pakollista opetusta. TAIK on virtuaaliyliopiston alkuajoista lähtien tehnyt yhteistyötä kirjaston kanssa ja rahoittanut sen opetusprojektia, mikä on korkeakoulun suurin verkko-opetusprojekti. Kun kirjastonhoitajan / informaattikon työssä opettaminen painottuu yhä enemmän, edellytetään asianomaiselta enenevässä määrin pedagogisia taitoja, opusteknologian tuntemusta ja lisäksi jonkin tiedonalueen erityisosaamista.

Eila Rämö puhui myös yhteistyön tarpeellisuudesta. Suomessa taidekirjastojen pitäisi pystyä yhdessä tuottamaan eri taidealueita koskeva tiedonhaun verkkokurssi. Kurssi voisi olla suomen-, ruotsin- ja englanninkielinen. Tässä voisi kiinnostuksen mukaan olla muita Pohjoismaita mukana. Pohjoismaisella tasolla voisimme tehdä yhteistyötä esim. rakentamalla virtuaalikirjaston tai hankkimalla elektronista aineistoa. Suomessa tarvitaan kuusi laitosta ennen

kuin FinElibin kautta pääsee hankkimaan yhteisen lisenssin tarvittavaan materiaaliin. Tietyillä taidealoilla (esim. taideteollisuus ja elokuva) Suomesta ei löydy tarpeeksi monta laitosta yhteisen lisenssin hankkimiseksi. Jos pyrkisimme hankkimaan pohjoismaisia lisenssejä, saisimme materiaalin nykyistä halvemmalla ja hyödyttäisimme samalla emo-organisaatiotamme.

Alustus herätti runsaasti keskustelua. Tärkeimmäksi aiheeksi nousi yhteistyön kehittäminen elektronisten aineistojen hankkimiseksi. Tämä aihe otettiin esille siksikin, että seuraavalla viikolla oli pohjoismainen kokous, jossa FinElib ja vastaavat pohjoismaiset elimet tutkivat keskinäisiä yhteistyömahdollisuuksia.

Musta timantti - muutakin kuin kirjasto

Ryhmätöiden purkamisen jälkeen, (mistä tulee kunnollinen selvitys Arlis/Norden Infon seuraavassa numerossa) siirryimme veneellä Kongelige Bibliotekin arkkitehtonisesti jännittävään uudisrakennukseen [Black Diamondiin](#). Tämä mustaa kiiltävää graniittia ja lasia oleva rakennus on seitsemän kerrosta korkea. Kukin fasadi on vinoneliön muotoinen, rakennus näyttää olevan kallellaan. Itse asiassa se on kuin vino, jättiläismäinen kuutio. Sisäpuolen tilat järjestyvät aivan päinvastoin kuin eksteriööri antaisi odottaa. Rakennuksen ytimen muodostaa sisäpiha, jonka ympärille tilat ja käytävät ryhmittyvät pehmeän serpentiinimäisesti. Vuonna 1906 perustetun vanhan kirjastorakennuksen yhteyteen pystytetty, arkkitehtien Schmidt, Hammer & Lassen suunnittelema rakennus otettiin käyttöön syksyllä 1999. Black Diamondiin on sijoitettu kulttuuritoimintojen ja –resurssien osasto, joka järjestää näyttelyitä, kulttuuritapahtumia, luentoja ja konferensseja. Rakennuksessa on kirjakauppa ja kahvila; aikamoinen kulttuurin monitoimikeskus!

Kongelige bibliotekissa meille esiteltiin kolme tanskalaista taidekirjastolaitoksen digitaalista projektia. Ensimmäisenä oli Arkade, arkkitehtuurin, taiteen ja taideteollisuuden portaali, jonka esitteli ylikirjastonhoitaja **René Steffensen** Kunstakademiets arkitektskolen kirjastosta. Projektin tarkoitus on tuottaa tanskalainen taide-alan internetopas, toimia 15 hankkeeseen osallistuvan kirjaston yhteistyöelimenä elektronisten aineistojen lisenssien hankkimiseksi ja tuottaa informaatiota alan projekteista Tanskan tutkimustietokantaan.

BDK - Tanskan taiteen bibliografia

Tanskan taiteen bibliografian, BDK:n (bibliografi over dansk kunst) esitteli tutkimuskirjastonhoitaja **Elisabeth Kofod-Hansen** Kunstakademietin kirjastosta. BDK aloitettiin 1970-luvun alussa ja se kattaa tanskalaiset ja ulkomaiset julkaisut, kirjat, aikakausjulkaisut ja näyttelyluettelot, jotka käsittelevät tanskalaista visuaalista taidetta. BDK saatiin internetiin joulukuussa 2001 ja käsittää 30 000 kirjallisuusviitettä alkaen vuonna 1981 painetuista julkaisuista. 1971-1980 julkaistun aineiston viitteitä työstetään parhaillaan.

Tutkimuskirjastonhoitaja **Julie Fryd** Kongelige Bibliotekista esitteli

kansallisen kuvatietokannan. Kuvien digitointi alkoi vuonna 1992 ja ensimmäinen tietokanta julkaistiin 1995. Nykyisin tietokannassa on 50 000 kuvaa. Tietokannan konsepti koostuu kolmesta elementistä: luettelo-osan MARC-pohjainen tekstitietokanta, digitoitujen kuvien tietokanta ja selain- ja hakujärjestelmä, joka yhdistää mainitut tietokannat.

Y h t e e n v e t o

Vuosikokous seminaareineen ja retkineen oli antoisa ja osin uuvuttava. Tutustuminen muihin kirjastoihin ja yksittäisiin kollegoihin oli jälleen avartavaa. Konglige bibliotekin projektien esittelyt olivat kiinnostavia. Panin merkille, että suurin osa kirjastoista sijaitsee vanhoissa, muuhun tarkoitukseen alkuaan rakennetuissa rakennuksissa. Todennäköisesti näissä on omat käytännön ongelmansa, mutta poikkeuksetta kirjastojen miljö ja atmosfääri olivat viehättäviä ja ihmisen mittaisia. Oma workshopimme nosti esille merkittävän yhteistyömahdollisuuden elektronisten taidealan aineistojen hankintamahdollisuuden, jota on jo työstetty eteenpäin.

Virpi Huhtala
amanuenssi
Humanstisen tiedekunnan kirjasto
virpi.huhtala@helsinki.fi